

Eligraamatukogu

№ A.24198

LUMEN

KEVAD 1936

TALLINN 1936.

Väljaandja Tallinna Prantsuse Lütseumi Kultuuring

Trükikoda J. Roosileht & Ko. Tallinnas, Lühikejalg 4.

Nipernaadid.

Talv oli möödumas. Päike küll veel helkis kahvatult ja külmalt, ent keskpäeval siiski oli lumi muutumas veeks.

Külas elasid tõsised ja karmid mehed. Neil kõigil oli oma naine ja lapsed, külmast vihmast ja metsikuist meretuulist kulutatud onnike õlgkatusega, lapike viletsat maad — kaldale lähedal savine ja sisemaal mätlik kivimaa. Ühised olid neil vaid vened ja kalapüügi riistad.

Kui jää hakkas lagunema, toodi võrkmajadest tõrvajanus vaevlevad ning paiguti veel eelmise aasta mererohuga kaetud paadid ja hakati nende kallal nokitsema. Päevad läbi oli kuulda puu saagimist ja tuulesse uppuvaid haamri lööke. Ja kui mehed juba esimesi kevadisi sõite tegid, tulid saarele võõrad. Need olid kolm noort meest, lõbusad ja elurõõmsad. Nad asusid elama tühja ja lagunenu majakesse üsna vee lähedal. Kellele see kuulus, seda keegi ei teadnud; nii palju kui mäletati, oli ta alati olnud selline — lagunenu ja inimtühi. Kord vaid oli sinna asunud keegi naine — miks, ei teadnud enam keegi — ent temagi pidi kolima vanasse kodusse, sest vihmade tulekul ja tuule puhudes merelt ronis vesi majja, ujutades treppi ja niisutades põrandat. Isegi võrkude panipaigaks oli maja liiga halb.

Nüüd aga elasid majas, mis ehitatud jumal-teab millal ja milleks, ja mida vaid mingi ime näis hoidvat lõpliku lagunemise eest, kolm noort poissi. Kaks neist olid kunstnikud; üks maalid ja teine luuletas, ning mõlemad nälgisid tihti, ent nad olid noored ja elujulged ja nälgimine neile alles andiski õige kunstniku nimbuse. Kolmas aga teotses sootu teist sorti asjadena — ta oli keemik. Päälegi polnud ta kunagi nälginud. Kõik olid nad aga isekeskis koolivennad, kõik tüdinenud pikast talvest saarelinna unises rüpes, keset valgeid krohv maju punaseist telliskivist katuseiga. Talvel olid nad unistanud küll välismaast, ent et polnud keemik lahendanud keskaegse keemia päris vastuvõetavat metallide muutmist kullaks, ei maali ja avastanud vanade meistrite igavesi värve, ega luuletaja tabanud jumalikku inspiratsiooni sädet, mis kindlustaks surematuse ja hää äraelamise, siis tuli leppida olukorraga sellisena nagu ta oli — reisida välismaa asemele vaid suuremalt saarelt väiksemale, sedagi vanas kalavenes, et sääli siis loputada soo-

lases smaragdrohelises merevees oma talveuni, vaadelda rändavaid pilvi suvises taevas ja unistada paremast tulevikust ja kõigist neist paljudest tuhandeist võimalusist, mida elu hoolelt pillab, kui vaid oskaks nõuda ja haarata. Nad olid eemal väikelinna paatunud elurütmist, vabad ja õnnelikud.

Noorim neist maalis oma meeleolud lõuendile, lisades heledate unistuste ja õrnade lootuste vahele traditsioonilist sappkollast. Keskmine — keemik — improviseeris enese meisterdatud lüüral hümnid loodusele, sekka mõned dissonantsid ja disharmoniad, kui mõtles oma kodulinnast. Ja vanim neist tagus värsesse kõik — suure armastuse, viha ja põlguse, laulis taeva ja põrgu maa peale. Nad olid noored ja nende päralt oli maailm!

Alguses külarahvas võõrastas neid, vaatas eemalt nende päevaseid askeldusi: kalale asumist või maja parandamist; seisatus õhtul kuulutama nende noori hääli segatuna merekohinasse, või tuuletul ööl, ärgates mõne roti naginast või paksu kilgi pontsastusest tekile, kuulis veel siiski nõrka pillihäält, mis kostis üksikust majast, kus lained veeresid tujukalt trepini ja vahel kaugemalegi.

Hiljem harjuti üksteisega ja valgetel suveöödel, kui õhk oli tuhm puudes rippuva udu tõttu ja meri paistis läiketu piimja massina — harva vaid tekkis vallatu laineke ta ilmetul liikumatul pinnal, siis leidis juba nii mõnigi häbelik saaretüdruk tee liivasele rannale ja säält edasi majani...

Tuli sügis ja hakkas sadama vihma.

Maalida oli võimatu — värvid nagu roheline, punane, kollane, sinine, olid ammugi juba otsas. Ilmusid hallid, heledad ja tumedamad, pruunid tuhmest varjundeis ja sigines triibuke mustagi.

Ka kirjutada ei saanud enam, sest ööks põrandale unustatud tindipliiats oli üles sulanud mere soolases vees ja mõtteis kirjapandud laulesse imbus halli igavust ja vaikset nukrust.

Ainult keemik oli muutumatu ja hoidis eemal üldist tuju-langust oma mehelikkude naljadega ja lustikkude viisidega, püütud merekohinast, tuule sahinast kõrkjais või saareiluduse punahuulte vahelt. Ent siis langes temagi tuju, olid lõppenud suitsud ja temagi tundis nüüd, et ööd on külmad ja kobrutav merevesi poeb üle kulunud läve, imbus säält nimetu salamurena lähemale... Isegi keemikule näis nüüd kodulinn pehmemas valguses — nii väikekodanlik kui ta ongi oma soojade ja unest kõssis majadega ja veel unisemate elanikega — on ta siiski päris kena oma kõikumatus rahus.

Senini olid nad tundnud vaid kaugusteigatsuse piinavat valu, nüüd aga piinas neidki kojuigatsus, millest tänini olid möödunud vaid kerge õlgadekehitusena.

Nii ühel ööl, kui meri vaikne ja kuu kui kollane kullerkupp kiikumas laineil, lükati vene vette ja vaikselt, vaikselt alati kojusõitu.

Lõikas laineid paadi tõrvane nina, pritsis valget vahtu, ja korraga kostis läbi sügisöö vaikuse kolmest kõrist laul — samane, mille saatel oli tuldudki.

Katariina Jee.

Kooli vanimad kasvandikud ootavad pikisilmi vabadust.

KEDADEL.

*Kui kevadel lõõmavad päikesekullas
Kõik jõed ja järved ja veed,
Kui sigineb elugi lõhnava mullas,
Kui kadunud teedelt on reed:
Siis hõisata tahaksin ilusal ajal
Ma ärkavais metsades uppuval rajal.
Oo väikesed rohekad teed!
Kus kevadtuul sahistab põõsaste ladvus,
Kus õnnele kõlamas laul:
Sääl varsti on laiadest lehtedest katus
Ja sumisev elu ta all...*

Nemo.

Soirées d'hiver.

Connaissez-vous les belles soirées d'hiver, quand il neige à gros flocons et que le monde entier devient gris et familier? Rien n'est comparable à la beauté fabuleuse des plaines ensevelies sous leur épaisse couverture blanche qui brille au clair de la lune comme la robe parsemée de pierres précieuses d'un souverain. Aussi loin qu'on puisse encore voir, tout est entièrement blanc. Mais cette unique couleur n'ennuie pas, elle est fraîche et magnanime. Les champs environnants se reposent muets et superbes, mais vides et sans vie. Quelque part seulement dans le lointain se trouvent des villages et à l'horizon on peut distinguer la ligne noircissante de la forêt. Mais quant aux arbres et aux buissons près desquels on se trouve, ils sont blancs comme tous les objets environnants. Courbés et torturés par le froid ils paraissent bizarres et animés, comme ceux qu'on trouve sur les images des contes de fées. Ordinairement le ciel est gris, mais quelquefois les gros nuages se déchirent et on peut voir un coin de ciel bleu-foncé avec ses étoiles brillantes. Quelque part, au sud, une lune d'un jaune-rougeâtre apparaît, au delà des voiles gris des nuages.

Alors c'est un grand plaisir de se promener par une telle soirée et de contempler la nature autour de soi. Il fait très beau. La lueur pâle de la lune modifie tellement la physiologie ordinaire de la terre qu'on pourrait bien se croire sur une autre planète. C'est le monde des contes, où l'on se trouve alors, peint dans les tons les plus fins qu'on puisse encore imaginer. Les ombres se fondent, on ne sait plus, où l'une finit et où l'autre commence, mais tout de même elles sont là toutes. L'œil ne discerne plus aucune forme fixe, les contours des objets se dissipent et s'unissent les uns avec les autres sans qu'on les puisse déterminer isolement. Tout est comme une douce musique, une mélodie lointaine qui continue toujours sans arrêt. La nuit est silencieuse comme un rêve musical. Tout est comme imbibé d'un certain silence glacé. Aucun cri ne dérange le calme des champs figés, on ne peut entendre aucune voix vivante, même le vent s'est tû. Quelquefois le craquement silencieux des traîneaux ou le tintement des clochettes arrive à l'oreille du promeneur. Mais ces voix si faibles se produisent si loin qu'on ne peut encore deviner d'où elles viennent lorsqu'elles sont déjà éteintes et disparues dans le silence, où se mêle le frôlement de milliards de flocons de neige. Ils tournoient et dansent légèrement dans l'air comme les âmes d'êtres aériens.

L'air est pur et âpre. Quelque respiration clandestine s'élève de la terre. On n'aperçoit que la terre et le ciel. Tout s'oublie, on perd la notion du temps. Les agréments de la culture per-

dent leur charme à côté des attraits de la grande nature. Il s'en manque de peu qu'on ne se croie transporté au temps, où le monde n'existait pas encore et où il n'y avait rien de plus que le vide éternel.

Impromptu.

Laman diivanil, nautides üksiolu ja vaikust. On peagu pime.

Ähmaselt tajun ümberolevate asjade piirjooni. Hetkeks köidab mu tähelepanu kitsalehelise palmi siluett, tekkinud kuust, selletõttu ainsana selge, üksikasjani eraldatav, servad äärestatud vaevumärgatava hõbedaga.

Siis libiseb pilk heledale laigule põrandal — sellegi on joonistanud kuu. Äärmiselt selgejoonelisena, evides veidi sinakat varjundit, muudab too helendus toa tavalisest erinevaks.

On väga vaikne. Nii vaikne pole olnud ühelgi õhtul. Kuupaiste näib olevat kaasa toonud selle täieliku, elutu hääletuse. —

Ent järsku karjahtab heli klaveris — näib, kui oleks katkenud keel. Tasa jääb kostma kaja. Ent ta ei jõua veel kustuda, kui kuulen uusi helisid, ikka uusi, —

— näen end mängimas Beethoveni kuupaiste sonaadi esimest meloodiat, — tolle imeliku sonaadi, milles kauge kunstnik nii öeldamatult on osanud tõlgitseda kuupaistet ja ööd.

Kuu kahvatud kiired on peatunud klahvidel ja mu kätel, lastes neid paista valgeina, peagu värvituina. —

Hetkeks kiindun silmadega kahvatusse kettasse taevas. Ta on eriti kaugel täna, ja eriti kõrgel. — Jääkül, teravate piirjoontega, kahvatuvalge, täis ebatavaliselt tumedaid laiike. Taevas ta ümber, vastandina kaugemalolevale, on väga hele, hallsinine, evides laialipaisatuna üksikuid peagu läbipaistvaid pilvenarmaid. Erilisusena ümbritseb kuud kitsas selgesti eraldatav valgusring, mis talle eriti näib lisandavat külmust ja kaugust.

Peagu kardan teda — kahvatut ähvardavat sõõri. Väri-semapanevad on ta hääletud kiired, millest vaid peotäiest jätukub, et täita tuba õudusega.

Tuba? — Ma ei näegi teda enam.

— Istun paadis.

Mind ümbritseb virvendav hõbe, värisevate sädemetega kustuv ja jälle helkiv. Lasen sõrmi sukelduda sellesse ja tekitada sulinat, vallatut, tasast.

Olen väikesel hõbejärvel, ümbritsetuna mustast läbitungimatust seinast. Kardaksin seda sünget piiri, kui mul poleks kuldset ketast.

Mu sõber, just ähvardava metsa kohal, kaitseb mind. Naeratan talle, sellele imelikule vanakesele, kes täna valvab nii lähedasena, kodusena.

Ta on suur! Suur ja kuldne. Mitte täiuslik sõõr täna ja veidi laialivalgunud piirjoontega, nagu oleks küllastunud kullast, mida evib.

Õõ mu ümber on täis lugematuid särav-halle kiiri, olles nii vähem pime, ent kuidagi tuhm, ebaselge.

Kõrv tabab väga kaugeid kellalööke. Kaugeid, peagu nukraid, öösse sulavaid.

Olen üksi. —

Järsku upub virvendus, jättes valge õõ, rahuliku ja täis kevadet, lõhnavat, täiuslikku.

Hingan suurte sõõmudega karget õhku, milles tundub sireleid ja kannikesi, ja mis teeb mu segaseks.

On veidi jahe. Õõ on kergesti varjutanud ümbruse, ent selgesti eraldan veel valgeid toomingaid ja sireleid, veidi-veidi tumedamaid, ent selgepiirilisemaid, sammetisi ja õrnu. Küllastunud õiekobaraist, nad ümbritsevad mind vaikseina, lõhnava.

On kevad. Taevas on üsna hele, ainult veidi looritatud ööst; ükskõiksena jätkab sellel lõppematut teed valge kaar — tuhm, vaevu tähelepanдав. Vaatan nukralt Igavest. Nukralt, sest on kevad, on valgeid õisi, ent puudub kuningapoeg — olen üksi. —

Karjahtas heli klaveris, nagu oleks katkenud keel.

On pime — on väga vaikne...

Karavan.

Grupp õpilasi teevad silmi päikesele. (X klass)

APRILLINALI.

Aprill saabus.

Õrna tihedat vihma valas sumedaist pilvist lõrtsiga kaetud maapinnale, kus kevadised veed voolasid vulisevasse põldudevahelisse pääkraavi, mille kohati jäätanud kaldaist — nii kaugele, kui küündis silm — nähti ainult üksluiselt nukraid viljapõlde, mis uduses kauguses ühinesid sumeda pilverinnaga kui ähmane suits, mis valgub laiali halli taeva.

Istusin sõbraga niiskusest leotatud pingil vanade jändrikkude viljapuude ja vihmapisarais marjapõõsastega täidetud aias ja nautides sünget loodust, vestsime ajaviiteks juttu, ja meie, kaks väikest vemmälpoissi, esimese jürikuu päeva puhul haudusime aprillinalja, kuni ta leidsimegi.

Külmast kohmetanud käe surumisega lahkusin sõbrast, et kõik korda seada meie tänavuseks aprillinaljaks . . .

Õhtuveidik laskus maale, kui suure kõhuga vana kõrtsmik avas kaeblikult kriuksuva kõrtsiukse ja sammus mööda jäässe tõmbunud loike magusalt lõhnavate veinidega täidetud aita. Leidnud uimastava joogi, suundus ta tagasi kõrtsi poole. Siis aga poolel teel kuulis ta kahtlast müminat ja ümber vaadates silmas läbi uduline kahte karu, kes mümisedes tormasid tema poole.

Ja vana tubli kõrtsmik viskas kokkudes käest veinipudolid, mis purunesid. Maad mööda voolas magusat punast eluvett laiali, värvides halli jääkirmet õrna punase tooniga. Kuid kõrtsmik ei pannud seda tähele, vaid jooksis rutuga ukse juurde. Õnnetust! — See osutus suletuks! Siis, mõelnud murdosa sekundist, ta suundus üle külmanud lõrtsiga kaetud viljapõllu teispool jõe asuva veski poole, mille tiivad nüüd näisid abipakkuvate kätena. Ta jooksis kiiremini kui kunagi enne; kui meeletu, kes põgenes surmaküüsis; ja jõudnud kevadise nõrga jääga jõe kaldale, vaatas ta tagasi: kaks hirmuäratavat lõusta, mümisedes ikka rohkem ja rohkem, lähenesid vanale hääle mehikesele, kes oli kui tulistel sütel. Ta ei teadnud, mida teha. . . Ja mõtlematult — kui oli veel sammu paar-kümmend põgeniku ja tagaajajate vahel, mil oleks võinud selgesti näha karude papist vormitud lõustu ja nende ebaloomulikke jalgu — hüppas kõrtsmik kevadisele jääle, mis aga ei jaksanud ta tugevaid samme kanda ja murdus. Surmkahvatatu näoga saatis ta viimase appihüüde ja vajus jõkke.

Aga vahvad mesikäpad tõusid kahe jala pääle püsti ja pistsid jooksu. . .

Kuid taevale tänu; kõrtsmik ei uppunud mitte, ja meie, kaks aprillikaru, palusime puhtast südamest ja pisarsilmil külakooli palvetunni ajal Taevaisalt andestust meie rumala aprillinalja eest, kuid ühelegi inimesele me sellest loost ei lausunud sõnagi. Kõrtsmik aga laskis külas liikvele vägeva karujahiloo.

Usaldav isik: valvad Kultuuriringi „määratuid“ varandusi (varahoidja). Eraelus filosoof ja innukas sportija.

Kirjutab, suusatab, joonistab ja armastab teha fotosid. Lisaks peab köstriametit hommikusil palveil.

Tagasihoidlik ja tõsine teaduste austaja. Vahelduseks piinab flööti ja klaverit.

Romantiline tütarlaps. Äratub suuri ja sügavaid tulevikulootusi: loeb ilusasti luuletusi ja joonistab ilusaid inimesi.

Le dimanche du fermier Aadam.

Aadam fut reveillé ce matin là par le bruit qui montait de la cour : la sortie des bestiaux, le cri aigu et perçant des oies, la voix indolente de quelque valet. Aadam aimait ces bruits familiers. Il se leva lentement, frotta de ses mains ses yeux encore pleins du sommeil, bâilla et fit en s'étirant quelques pas vers la fenêtre. Il l'ouvrit et s'appuya sur le rebord. Deux merles qu'il avait surpris s'envolèrent, effrayés, les plumes ébouriffées et leurs petits yeux noirs pleins de crainte et de curiosité. Aadam les suivit des yeux, il les entendit siffler quelque temps encore, puis il ne vit plus rien que deux points noirs sur le fond d'un ciel bleu d'azur.

Les hirondelles se mirent à voltiger autour de lui, étourdiés ; les moineaux gaozuillèrent dans les arbres, mais lui ne voyait ni n'entendait rien. Sa pensée s'en allait sur des chemins oubliés, tout couverts de la poussière du passé.

Il songa à sa femme Eeva, morte si jeune, car elle avait vingt ans, et si jolie, car elle était jeune. Elle avait tant aimé ces dimanches de printemps...

L'églantier du bonheur passé commença à piquer le cœur d'Aadam.

Les cloches de l'église proche commencèrent à tinter. Bientôt l'air fut plein de bruissements, venus de près et de loin. Il semblait que toutes les cloches d'Estonie chantaient à la fois.

Aadam pouvait voir de sa fenêtre le clocher et l'arc des vitraux de l'église. Déjà, le soleil brillait, haut dans le ciel.

Lentement Aadam s'habilla ; longtemps il chercha sa pipe et plus lentement encore il la remplit de tabac. Puis, en fumant à grosses bouffées, il descendit dans la cour, jeta un coup d'œil dans les étables, admonesta le jeune berger et, les mains derrière le dos et le pas mesuré, alla dans son jardin.

Les pommiers étaient en fleurs, sur le fond des gazons ils lui parurent d'énormes bouquets, entourés de pollen rose et d'un essaim d'abeilles bourdonnantes. Les merles dorés chantaient dans les cerisiers et la cigogne était debout sur son nid, son long cou fléchi en forme d'E.

Dans un coin du jardin fleurissait la bourdaine et ses fines branches tremblèrent dans l'air comme des nattes vertes et denouées...

Aadam rentra pour diner avec son ami, le pasteur. Ils mangèrent bien et beaucoup. Puis ils commencèrent à discuter sur la future moisson. Le pasteur se fâcha, car Aadam, obstiné, assurait qu'il récolterait cette année-là trois cent boisseaux de seigle, mais lui, le pasteur disait deux-cent-cinquante, pas plus.

Ils discutèrent passionnément hors d'haleine. Enfin le pasteur, rouge de colère, se leva brusquement, prit son chapeau et s'en alla sans dire un mot.

Aadam se leva aussi, content. Il était habitué à ces orages; il savait que rien n'empêcherait le pasteur de venir le voir le dimanche suivant: ils étaient de si bons amis! Satisfait, Aadam alla se coucher. Les rossignols chantèrent dans la nuit, mais cela ne déranga pas Aadam, le propriétaire; il dormit à poings fermés.

Sylphe.

La nuit tombe.

*Le dernier lumineux rayon
Eclaire la triste soirée;
Il empourpre chaque sillon
De la glèbe bien labourée.*

*Déjà le soyeux crépuscule
Frôle d'une invisible main
Le village tout minuscule
Où règne un calme divin.*

*Dans la sinistre profondeur
Du bois plongé dans les ténèbres
L'oiseau nocturne du malheur,
Parfois jette ses cris funèbres.*

Aegade kolikambris.

Unine saal oli valgustatud suurest tuhmunud kroonlühtrist. Kütinlad, mille vahel helkis hallikas-hõbedasi ämbliku-võrke, põlesid virvendades ja tuksudes nagu väikesed tähed öösügavas taevas. Üksikute sammaste taga uinusid varjud, mis olid endasse matnud ka saali nurgad. Piki seinu oli hunnikuisse visatud igasuguseid vanu asju: kilpe, raamatuid, vibusid, vanu mööbleid, riideid ja muud prahti. Saali keskel kroonlühtri all avanes väike bassein purskkaevuga, mille serval tardunud vaikusel õitsesid jasmiinid ja hüatsindid. Kogu saal oli mässitud nagu mingisse halli linikusse: see oli sajandite tolm, mida igavik oma teel oli üles keerutanud. Ühe seina ääres seisis laiade astmetega troon, millel istus suure punase baldahiini all kuningas. Tema kõrval väikesel laual lebasid liiva-

kell, skepter ja kuninga lemmikpeni Archibaldus, kuna kuninga jalge ees istus väikesel raamatuhunnikul kojanarr ja jutustas, mida ta välismaailmas oli näinud. Nimelt huvitas kuningat (kuigi ta oli rahva poolt nurka visatud) väga maailma arene mine ja iga paari sajandi möödumisel saatis ta oma kojanarri uurima, mida maailm vahepeäl oli teinud. „Ja kuidas lõbus tavad end praegusaja inimesed?“ päris kuningas. Narr mõtles pisut ja vastas: „Nad käivad tantsupidudel.“ — „Mis asi see on? Kui viimati uurimas käisid, siis polnud nendest veel kuulda?“ ajas kuningas silmad imestunult laiali. „Jah, majesteet! Tõtt öelda, ma ei oska sulle hästi seletada. Mäletad ehk veel turniire? Ümberringi istus rahvas, kuna areni inimesed ratsutasid rüütlid ja ajasid teineteist paarikaupa taga. Kas mäletad, kuis hobuste kapjade all krigises liiv ja lendasid tol mupilved? Ja kui siis rüütel, kes oli teise sadulast välja löönud, lahkus palavusest lämbüvana ja higist tilkudes, siiski õndsas läikega silmades? Vaata, kui just kaugemalt vaadata, siis saame tantsupeost umbes samasuguse üldpildi. Ainult et säääl on kõik õnnelikud, kuna puuduvad sadulast väljalöödud.“

„Ja muud veel?“ küsis kuningas, „Ei tantsi nad ju ometi vahetpidamata?“ — „Ei, majesteet. Vahepeäl võib ka kohvikus käia.“ — „Kohvik?“ pomises kuningas mõttesse vajunult, „Rääkisid paar sajandit tagasi midagi uuest joogist, mis hakkab rahvaid vallutama. On see sellega ühenduses?“ — „Jah, majesteet, kuid väga kaudselt. Vaata, sedagi on sulle raske seletada. Kas mäletad omaaegseid pidusid, kuhu tuldi ennast näitama ja teisi vaatama? Kohvik on umbes nii, aga mitte täpselt. Või mäletad ehk, kui paar tosinat eite ootasid lossikaevu juures vett ja vadistasid uudiseid? See on jällegi umbes nii, aga ka mitte täpselt. Üldse on kohvikus väga lõbus.“ — „Jah, see on hääl, kui rahvas lõbutseb,“ noogutas kuningas, „siis ei tüüta teda töö. Kuid kas nägid ka neid, kes töötavad inimkonna kasuks?“ Rahutult liigutas end raamatuhunnikul narr ja vastas siis kartlikult: „Majesteet, nad olid vist kõik parajasti ära reisinud, sest ma ei näinud ühtegi.“ Vaikselt raputas kuningas pääd, mida ümbritsesid hallid lokid nagu igaviku pilved. Siis küsis ta nukrutsevalt narrilt: „Ütle mulle veel midagi! Kas sinusuguste abi inimesed enam ei tarvita, kui tahavad hetkeks unustada muresid? Kas maa pääl pole enam narre?“ — „Majesteet, luba, et jätan seekord vastamata, sest ma ei taha haavata inimkonda. Milleks peaks tilkadest koosnev meres olema veel üksikuid eraldatud tilku? Ja üldse on inimeste juures läbi löönud põhimõte: kui sul endal on millekski talenti, siis ära kasuta teiste oma!“ — „Nii, nii... Siis polegi ju enam midagi küsida.“ — „Kuid majesteet! Kas ei tahaks sa tagasi minna maailma? Säääl on juba nii palju kuningaid ja kuningannasid ja igal aastal valitakse uusi juurde!“ Selle-

päälle haigutas kuningas: „Ära räägi rumalusi, ega sa praegu seltskonnas pole!“ ja alandlikult vastas narr: „Majesteet, sinu vastusest taipan, et oled oma avara mõistusega juba täiesti aru saanud praeguse seltskonnainimese kohustustest. Ma arvan, me võiksime uuesti uinuda paariks sajandiks.“

Sõnade kaja kustus saali võlvitud laes. Mingi nägematu käsi pööras ümber liivakella. Ja nii nad uinusid: kojanarr, kuningas ja selle lemmikpeni Archibaldus.

Pietro.

*Esimees kultuuriringis, esiõppi-
ja klassis. — Arvatavasti kari-
katuristi vildaka silma tõttu
eksikombel sattunud Pegasuselt
kaameldama.*

KALOSS.

„Jut on se koroke,
õppetus se ivva“.

Nagu aegki pole mingi sirgjooneline lõpmatus, vaid kinnine ring, mille teeb päike läbides kaksteist zoodiaakuse tähekuju, nii meiegi jalutame ümber võre ikka ringis, peatuseta, rahulikult ja vanainimeslikult, kuni heliseb kell. Vahe! siiski, tüdinenud nii väga liikumise ühtlasest karusellirütmist, püüame poetuda ahju ligi või kahe suure tooli-varju, ent asjata kõik — varsti oleme avastatud ja marss — ringis, ringis edasi! Ega's põhjuseta pole tekkinud mõnest vahetunnivimmast laulusal-
mike: „Mööbel, see on luksusasi, kas sa seda ei tea“ jne.

Ent vahest siiski „juhtub“ midagi. Nii näiteks tänagi. Oli vahetund, küllalt jalutatud ja haigutatud, kui see sündis. Nimelt äkki oli siginenud kõigile märkamatuult uus nägu jalutajate sekka. Päälegi veel üks mees laias palitus ja suuris kalosses. Tekkis rütmi ja soojust vahetunni tuiksoonde, lendas küsimusi nagu „kes?“ „kuhu?“ „kas keegi tunneb?“. Eriti tüdrukud, kui uudishimulikud substants olid kui nõiutud, näod pingul ja silmad säravas. Ent nagu kahvatu inimene, kes joonud paar sõõmu punast põletavat veini ja sellest siis läinud õitsema ja särava vaid minuteiks, et siis hiljem anda maad veel valgemale kahvatusesele ja tuhmile silmile — nii meiegi olime vaid veerandtosinaks minutiks üles ärganud, et siis uuesti ja sügavamalt uinuda. Sest mees oli kadunud teise kooli kantseleisse, ainult oma suured kalossid oli unustanud viisaka inimesena ukse taha ootama.

Ei tea tõesti kuidas see juhtus, küllap vist ikka kogemata, et üks kaloss äkki oli jalutamisel takistuseks (samaseks, nagu mõni õpilanegi kuluaari seinä ääres kujuneks, kui seda mitte ei takistataks õigel ajal) ja selletõttu siis ise liikuma hakanud, kah ringis, tihti eksides süütute jalutajate jalge vahel ja olles nii mõnelegi komistuskiviks. Ent kalossid pole õpilased, nendel on siis teissugused õigused. Nad nimelt võivad ja peavadki seinä ääres seisma. Selles oli teadlik üks meie õpetajagi ja oma terasel ja välkaval pilgul avastas võõra jalutajagi juba viienda ringi ajal, ja nii paigutati see suurte seletuste ja kahtsustega tagasi oma porise paarimehe kõrvale ootama pere-meest. Ent õpetaja vaevalt selja pööranud, oli kaloss juba jälle kadunud ja nukral naeratusel mustendas teine seinä rohelisel foonil. Silmapilk algas tragi õpetaja ülemjuhatusel meelega-heitlik tagaajamine. Varsti saadi põgenik väga kriitilisel silmapilgul kätte — ta nimelt oli peagu trepist alla kukkumas, ent nagu juba öeldud, ta saadi kätte ja toimetati kisa ja kõra saatel oma vanale kohale tagasi. Seekord aga enam ei usaldatud kalossi, vaid õpetaja ise jäi juurde valvama. Ent kõigi inertsi seaduste põhjal ei saanud kaloss ju paigal püsida — tuli kord alatud liikumist jätkata, ja nii oligi ta jälle kadunud, seekord aga jäljetult. Algas uus haarang, eelmisest juba palju innukam ja põhjalikum. Ent kaloss jäi kadunuks. Üldisele erutuse leegile ja tagaajamise palavikule oli see vaid õliks tulle, pingutades närve ja mõistust uueks otsinguks. Lõppeks ometiigi leiti kaloss prügikorvi ja ahju vahele litsutult. Õrnasti ja erilise hellusega — meenutatagu vaid juttu ärakadunud pojast! — toimetati ta jällegi tagasi teise kõrvale. Nüüd oli hää nõu kallis. Kellele küll usaldada sellise väärtasja valvamine? Jäeti see väikese kahtlusega küll südames ühe abituriendi hoolde, et aga asi kindlam ja valvuril silm selgem, lubati teda koguni ühele suurist toolest istuda ja säält siis jälgida kalossi, et ta

võimalikust kadumisest silmapilk teatada teisest küljest valvavale õpetajale. Ent siis helises kell. Punetavalt ja erutatult vahetunni suursündmusist mindi vastumeelselt klassesse, kõigil aga kalossi edaspidine saatus veel südamel.

Nüüd võiks lugu lugeda lõpetatuks, ent ei — eksitus! Isegi keset Cicero tõlget kummitas kaloss. „Ta on ehk läinud,“ avaldas keegi arglikku arvamist. Kohe oli kõigile selge kellest jutt, ja tõepoolest „ta“ võis ju olla läinud. Miks ka mitte? Nii saadetigi keegi viivuks vaatama, kas kaloss on enam kohal. Ja ta oli kohal! Isegi sugugi vist polnud liikunud. See on suur õnn, õpetuseks ja hoiatuseks kõigile, sest peagu samal hetkel kui erilise missiooni täitja laskis libiseda oma tõsisel pilgul üle kalosside, avanes uks ja väljus süütult nohisedes kalosside peremees, vaatas, tunnistas omaks ja pistis jalga.

Kallid kaasõpilased, viisakus ja tagasihoidlikkus käitumises on alati hinnatav, sellepärast tahame pidada pühaks reeglit — meie ei puutu mitte võõraisse kalossesse! Mis oleks küll juhtunud, kui üks kaloss oleks just viibinud pikemal trepist allasõidul?

Lõpetame jutu teatega, et eriliste ja ettenähtamatute ülesannete saadik läks tagasi klassi, tänades juhust ja Jumalat, et kalossid olid viisakalt kohal ja polnud põhjust uueks ja juba palju piinlikumaks otsimiseks.

Jospe.

Musikaalne perekond.

(Epigramm).

Kui kuuldus isa laulev bass,
Siis aknast välja lidus kass.
Kui pojast-tenor avas hääle,
Kass langes surnult muru pääle.
Kui tütar uskus laskvat lauluhäält,
Laip paanikas põgenes muru päält.

Nemo.

Usk ja mõte.

Ja noor hää! lõpetas:

Et meie tema armu läbi õigeks tehtud, igavese elu pärijaiks pidime saama lootuse järele. —

Vana mees teispoole lauda katkestas ohkega järgneva vaikuse. Väsinud hallid silmad libisesid ebalevalt ja otsustamatu

küsimusega Raamatult lauale, siis välja, jäädes peatuma tühja kaugusse.

„Vanaisa, sa kardad igavest elu?“ kartlik-imestunult naeratas noormees.

„Kardan.“ Hallid huuled hetkeks sulgusid peagu järsult, siis küsisid: „Mis on igavene elu, mis on igavene õndsus?“

Julgelt vastas noormees: „See on igavene õnn, igavene armastus võibolla, vanaisa! Lõppematu häduse ja rahu tunne.“

Hallid silmad teispool aga kahtlesid ikka. Tekkis vaikus. Vanake istus küüruvajunult raskete mõtete valusast koormast; noormees peitis imestuse eesoleva Piibli sirvimisse; imestuse ja kaastundegi: nüüd veel vanaisa kahtles! — Või just eriti nüüd, kus mitmekorsdelt olnuks tarvis avameelset, kindlat usku — Igavessegi.

Hall pää tõusis järsku ja ootamatult sõnas vanaisa: „Väga vaikne on praegu, mis?“ — „Õh.“ Noormees noogutas küsiva arusaamatusega. Ent naeratas teine ja veidi pilkavaltki jätkas: „Aga ei ole ju! Kohiseb meri, kuuled? Häälitsevad kajakad, tiksud kell siinsamas, oma vere kohinatki kuuleksid, kui kuulad! Usud, poeg, et võiks olla veel paljugi hääli, mida sisaldab vaikus — sa ei kuule neid ainult seepärast, et nad on igavesed.“

Vaikis hetkeks hall kõneleja, vajus raskelt toetuma tooli leenile, väsinud pilk suunatud iseoma liiga suurile mõtteile, mis piinava külma uduna olid laskunud ta usu ette.

„Olen mõelnud — nii polegi igavest õndsust; ei saa olla! Õnne tunneme ainult siis, kui ta kõrvale varitseb valu, samuti kui meil peab olema hääli, et teha tajutavaks vaikust.“

Noormees vaatas korra üllatunult ja nagu võõrastades kõnelejat. Sulges äkki Piibli. Ta tahtis vastata vanaisale, otsis vastuväidet, mis näis olevat nii lähedal, aga — vaikis edasi.

Rauk aga jätkas: „Ei ole igavest õnne. Kui aga paneksime õnnetuse ta kõrvale, siis saaksime —“ väga tasa ja vastumeelselt ta lõpetas: „ainult igavese surematuse.“

„Vanaisa, sa ei taha elada igavesti?!“

Järsk mõttevaling peagu uputas noormehet: Kui palju suured oleksime! Praegu tähtsusetud piisad kosmoses, siis julgelt kõrvuti seisvad kõigega. Kui palju enam suudaksime, kui sureks ise kõike takistav Surm! Kõigest saaksime võtta osa, püüdes läbi sajandite kujutlematult kaugemale. Mis võiks siis veel valu, kui talle vastu toome igavese olemise!

Ent vanake mõtles teisiti: Tema igatses ainult rahu veel. Väsinud aastatest, vaevast, tööst ja katkestamatust võitlusest, ainult igavest teadmatust ta soovis veel, igavest olematust ja igavest puhkust, millesse ainsana suutis kindlalt uskuda. „Oma suurimale vaenlasele kingiks surematuse — täis õnne ja valu,

tüdimust ja väsimust.“ Ja väsimust... Just see paneb nii väga igatsema olematust...

Nagu oleks karjatanud noormees, kui ta hüüdis järsku: „Vanaisa, sa ütlesid, et pole üldse absoluutset igavest! — Siis — siis pole sul Jumalatki!“

Rauk võpatas, vajus veel enam kõssi, kahvatud värisevad käed otsisid asjatult kohta peatumiseks, valged kulmud tõmblesid, kui ta pomises: „Jumal on, tahan, et oleks! Ma ei tea... ei saa...“

Mõte oli tulnud surmama usku; liiga hilja võibolla, jättes vanakese kustuva elu lõpus veel kahtlevana ja otsivana lahendamata igavest probleemi.

Salamander.

Kevade sõnum.

Puhkeb lilleke, hellake —
Õrn lumekelluke,
Hilislumes.

Sõnumit ta teatab meile:
„Kevad saabub teile
Õite jumes!“

Mälestus.

Kas mäletad? Kajakakarju
Torm kiigutas sinavas vees,
Ja lainete vahuseid harju
Tuul suudles me jalgade ees.

Mere ääres, liivasel düünil
Oli üks määnd,
Üks punakaspruunika tüvega määnd.
Ja merele vaatas ta rohekas kroon,
Ja tasa juurte all sahises troon:
See oli liiv mis liikus ja elas.

Mu südame vabaks siis andis
Hall murede lõpmatu arv,
Ja unistus unistust kandis
Kui võimsate kotkaste parv.

„Tormide kotkad!
Kas iial veel jätkub te ränd?
Kas kunagi sosistab määnd:
„Olete saabund!“?“

Nemo.

*Kevad on tujukas, või ongi teda
oodatud võib-olla liiga vara?—*

(Ülesvõtte 16. märtsil s. a.)

Õhtu merel.

*Õhtu üle mere langeb,
Lainte mühin pea raageb.
Meri veelgi tasa lainetab,
Läänepiirilt aga taevast punetab.
Päike läheb varsti looja.
Kalur poeb hütti sooja,
Läheb lastel' juttu vestma,
Ja see jutt jääb lastel kestma.
Päike aga üha vaob,
Varsti silmapiirilt kaob.
Meri vastu kallast uhub,
Mere õhku näkku puhub.
Lendleb üksik kajakas;
Kaugel vilgub majakas;
Silmapiiril purjek sõidab,
Endal' uhkelt laineid võidab.
Kaua vaatan merevälja,
Kuni juba õhtu hilja.*

Viking VI-b klass.

L'Auvergne.

Au centre de la France souriante et gracieuse se trouve une région grave et sombre. Ce pays d'une beauté mélancolique et grandiose s'appelle l'Auvergne.

Les anciens volcans y dressent leurs cônes noirâtres. Pesants et sinistres ils semblent assombrir l'azur. Les roches abruptes y profilent leur silhouette rigide et les plateaux ocrés et désolés s'étendent dans une lumière blonde. Les eaux vives mugissent dans les bois d'un bleu d'airielle et les vallées veloutées se déroulent dans les lointains vaporeux.

En hiver la neige y tourbillonne et le vent pousse des plaintes lugubres. Il mugit et sanglote, il menace et gémit dans les montagnes. Et dans les longues nuits noires, il entonne des mélodies infernales qui glacent l'esprit et étourdissent les sens.

En été le soleil embrase l'atmosphère, incendie les horizons et une mélancolie immense pèse sur la nature.

Le sol de l'Auvergne est imbu de passé sanglant et glorieux. Ses antiquités, ses ruines, ses monuments, ses vieux monastères et ses châteaux parlent du temps passé. Cette terre secouée par les cataclysmes a vu les Gaulois fiers et indomptables se dresser contre César, elle a vu la splendeur et la ruine de l'empire romain, elle a été témoin de la terreur des barbares, elle a souffert des brigandades des seigneurs féodaux. Mais l'Auvergne âpre et dure a survécu à ces bouleversements sans blessures visibles. Aujourd'hui elle est prospère et florissante. Sur ses flancs le froment ondoie au gré de la brise et les ceps fléchissent sous le fardeau des grappes dorées. L'Auvergnat, un beau paysan au teint hâlé et au regard limpide retourne et rabat avec sa charrue la motte fumante et fertile. Enveloppé de la buée d'or de la lumière, il fait avancer ses boeufs roux et puissants. Et le soir, à l'heure où tout se tait, au tintement de l'Angélus, il se découvre et s'incline dans le grand calme des champs. Le dimanche, après une longue semaine de labeur il s'amuse enfin. Un de ses principaux plaisirs est la danse, la bourrée. Les poings brandis, les yeux brillants, il tape le sol et chante :

Que sès venia charcha,
Garçons de la mountagno.
Que sès venia charcha
Che voulias pa dansa?

Mais la gaieté de l'Auvergnat n'est ni bruyante ni violente. Même en s'amusant il garde son air dédaigneux et rude. Son sang a conservé les qualités de celui de ses ancêtres. C'est le même sang qui a coulé dans les veines de Vercingétorix, de

Turenne et de Pascal... Sous cet extérieur vigoureux et sombre se cache une âme bonne et dévote. Elle se révèle dans des sanctuaires pieux et sobres et dans quelque bouquet de fleurs champêtres mis devant la sainte Vierge. C'est une âme rude et subtile à la fois comme ce grand pays rose et bleu des montagnes.

Le cœur de l'Auvergne est sa capitale, Clermont-Ferrand. Chateaubriand a trouvé la position de cette ville une des plus belles de France. Installé en amphithéâtre sur un tuf volcanique entre un hémicycle de dômes et la plaine lumineuse de la Limagne, Clermont et ses environs offrent un panorama ravissant. Assoupie aux pieds de la cathédrale élancée et aérienne, la ville se dessine dans une atmosphère vaporeuse qui lui donne quelque chose de féérique et d'oriental. Et au-dessus de tout s'élève la pyramide géante du Puy-de-Dôme.

Clermont, la capitale de l'Auvergne gauloise, romaine et féodale a joué un rôle considérable dans l'histoire du pays. Les événements les plus remarquables y furent le décret de la première croisade (1095) et les Grands-jours (1665).

Aujourd'hui c'est une paisible ville de province, sans éclat et sans attrait pour un étranger. Mais une fois son âme secrète comprise, ou s'y sent attaché par mille liens. Et lorsque le couchant empourpre les vieux murs noirs, lorsque les montagnes prennent des nuances mauves et que le plateau de Gergovie se profile sur un ciel d'or-pâle, on dirait la ville enchantée de quelque conte arabe. Son charme s'empare de nous et ne nous lâche plus.

En arrivant à Clermont on est profondément déçu. On trouve une ville comme tant d'autres. Ce sont les mêmes avenues, la même foule animée, le même brouhaha. Mais lorsque on s'éloigne de ce tintamarre et on flâne dans quelque rue obscure et silencieuse, on découvre de vrais joyaux du passé. Ce sont des façades et des portes sculptées dans le plus riche style de la Renaissance, des voûtes à ogives, des Vierges en faïence dans des niches. A l'angle d'une maison se trouve le buste de Pascal. C'est ici que naquit l'auteur des "Pensées". D'anciennes maisons fortifiées piquent la curiosité. Parmi celles-ci une surtout fixe l'attention. C'est la maison dite de l'Apothicaire. Un disciple moyenâgeux d'Esculape avait choisi comme enseigne un sujet très réaliste: un singe présentant la partie la moins noble de sa personne à son maître. Sur une colline se dresse une fontaine infiniment gracieuse. Elle est construite sous Louis XII et on la dit unique dans son genre. Ainsi à chaque pas se révèle le passé de cette ville.

Mais l'orgueil de Clermont, c'est sa cathédrale. Ce n'est pas un édifice ciselé comme le sont les grandes cathédrales illustres de la France. Bâtie en lave noire et résistante elle ne nous charme pas par des broderies délicates. Elle est grave et solide, mais ses proportions harmonieuses la font paraître fragile et dentelée. Chaste et pure elle s'élançe vers le ciel comme une prière. Elle a gardé un grand nombre de verreries du XII siècle. Ce sont de vrais vitraux de féerie aux couleurs chaudes et riches. Par le beau temps ils filtrent une lumière de rêve et font scintiller l'air dans une splendeur indescriptible.

Au crépuscule on se perd dans la nef immense envahie d'ombres. Les piliers disparaissent dans la nuit, les voûtes sont devenues invisibles. Nul souffle, nul bruit. On est seul avec ses pensées en face de l'infini.

Ainsi la cathédrale hautaine domine la ville assoupie à ses pieds. Le jour même commence par la voix grave et profonde de ses cloches. Leur tintement fait vibrer et déchire le brouillard laiteux. Le voile livide s'élève, disparaît et laisse voir la silhouette douce et calme de la ville. La ligne dentelée des dômes se teinte de rose. Un nuage cotonneux effleure leurs cimes. Il s'éclaircit, se déchire et s'écarte comme un rideau devant quelque chose d'éblouissant, de splendide. C'est le Puy-de-Dôme qui s'éveille. Radieux dans la fraîcheur matinale, il laisse chatoyer sur sa couche de neige tous les reflets irisés de l'opale. Dans la vallée, la ville se lève lentement. Elle s'étend, elle bâille. D'abord on entend les pas hâtifs des fidèles se rendant à la messe. Ensuite ce sont les sabots des ouvriers qui claquent sur le pavé. Et bientôt la ville entière chante au travail. Le perruquier bavarde au seuil de sa boutique. Le charcutier accroche des saucisses énormes et range des paniers d'huîtres. Le fruitier étale sur la table devant sa porte les raisins, les oranges, les figues, les dattes, les abricots, les pêches, les... enfin, que sais-je, toutes les merveilles du fruitage. Le cabaretier a planté sa personne volumineuse au milieu de la rue et jette des miettes aux pigeons gloutons. Son visage épanoui, son nez levé en trompette, son bon sourire — tout sent la joie de vivre. Mais rien n'est éternel ici-bas. Cette fois le mal s'approche sous les traits d'une vieille paysanne juchée sur un charriot traîné par un âne. La rue est étroite et le pauvre cabaretier perdu dans le rêve ne bouge pas. Et voilà qu'un dialogue peu amical s'engage entre les deux : „Morbleu!“... „Corbleu!“ „Viens ça que je te plume!“ „Mais voyez ce béjaune!“ „Mais écoutez ce paillasse!“ et caetera, et caetera. Enfin l'âne qui s'ennuie mortellement pousse un braiement plaintif et emmène le charriot avec la vieille qui souffle comme une baleine. Le cabaretier rentre, abattu et mécontent de tout le monde.

Silence. Le soleil sourit dans un ciel sans nuages et fait étinceler les tuiles rouges. Un chat s'étend indolemment sur la marche d'un escalier. D'un vieux portail sort un groupe de religieuses. Sereines, aux pas mesurés, elles disparaissent dans une impasse. A l'angle d'une maison se battent deux polissons. Ils ne s'arrêtent que pour laisser passer un franciscain aux pieds nus. A travers les grilles d'un jardin on voit sauter une bande de collégiens en récréation. Dans un jardin public, au pieds de la statue de Pascal, s'amuse une armée de gosses. Des cris, des vociférations. Un homme de cinq ans entonne sur sa trompette l'air classique de „Marlboroug s'en va-t-en guerre!“ Quel supplice pour l'oreille! Mais le grand penseur au haut de son piédestal garde son air calme et affable. De loin on entend le bruit sourd du travail.

Midi sonne. Et voilà les rideaux qui se baissent, les magasins qui se ferment. Les autobus craquent sous leur fardeau, les tramvays avancent avec peine. En un quart d'heure c'est le silence absolu, c'est le calme profond, le calme sublime, le calme imperturbable du midi français.

A deux heures l'animation recommence de plus belle. Les citadins se promènent. Les étudiants flânent et essaient quelquefois un petit tapage. Le fez rouge et la peau ardemment colorée des spahis en vacances attirent tous les regards. De bons vieux messieurs au cache-nez écossais admirent avec un air gourmand les bouteilles qui étincellent dans la vitrine du marchand de vin. Les cafés se remplissent. Dans les magasins s'empresse une foule curieuse. De temps à autre on entend le cri mélancolique et monotone du vieux marchand de marrons: „Chauds! Les marrons chauds!“

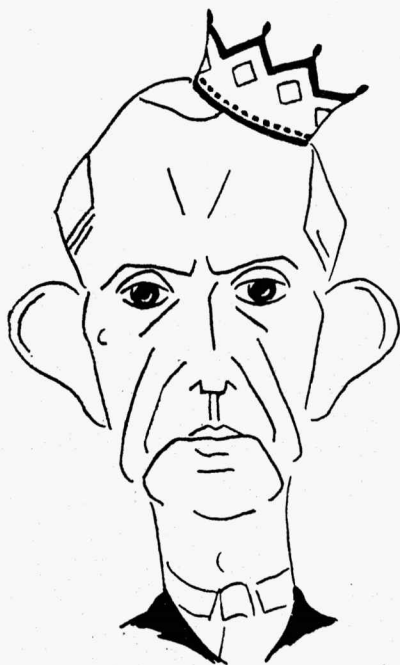
La nuit tombe. La cité s'allume. L'ombre envahit l'espace. L'air tourne au violet. Les montagnes prennent des nuances grisâtres, se voilent et disparaissent. Les étoiles tremblantes s'allument dans un ciel velouté. Le disque de la lune se mire dans les vitraux d'une chapelle et inonde les murs de sa lumière blafarde. Tout repose dans la pureté exquise de la lune. Il gèle. Les frimas argentent le houx et l'amandier ferme en grelottant ses fleurs précoces et pâles. Le faubourg sommeille. Les vieux murs se tiennent sombres et mystérieux. On les sent hantés par le passé. C'est l'heure où les siècles parlent. On se laisse bercer par la rêverie. Mais tout à coup l'air immobile est déchiré par la voix perçante de la T. S. F. "Dans la vii-ii-e, dans la viii-ii-e il ne faut s'étonner de rien," chante un ténor.

Cependant la lune s'est accrochée au sommet du Puy-de-Dôme. Elle y phosporise les ruines de temple de Mercure, les

chapiteaux géants qui gisent par terre. La vieille montagne paraît réfléchir.

A quoi pourrait-elle penser? A ceux qui, il y a deux mille ans se prosternaient devant le fils de Jupiter? Aux sorcières peut-être, qui au moyen-âge dansaient à son sommet leurs rondes nocturnes? Ou bien au jeune Pascal au front pensif et pur qui y faisait ses premiers essais sur la pesanteur de l'air. Le vieux solitaire n'en dit rien. Fier et impassible, il sait qu'il sera toujours là quand les nains à ses pieds ne seront plus... La lune a continué son chemin. Le Puy-de-Dôme disparaît dans l'ombre. Tragique et majestueux dans son isolement, il attend l'aube, l'aube, où le ciel et la terre s'uniront dans une apothéose merveilleuse.

A. V.

Tema kõrgus ise! (Inimesile, kes fantaasivähesuse tõttu ei suuda mõttes võõraid jooni õigesse korda seada, tuleb öelda, et on ausasti tahtnud kujutada Prantsuse lütseumi ülemjuhatajat.)

Mu suurim seiklus.

Suusatan.

On üks haruldasimaid päevi talvel: paistab päike, on vaikne ja seejuures mitte külm.

Lumi kiirgab silmipimestavalt, vaid mändidest tekkinud varjud jätavad talle hallikas-sinakaid laike. Lähemalt puilt tõuseb tummalt lendu paar varest, tiibade tõukest rappub maha lund...

Ma ei tea, kuhu sõidan, — lihtsalt edasi, et sõita ja leida mägesid, millest nii tore on libiseda alla.

Sõit läbib harva männimetsa, siis avardub ees lumine järv. Teisel kaldal silman mõningaid maju, kirikutorne ja korstnaid.

Järv ise kiirgab päikesest pimestavana.

Siirdun talle ja sõidan ikka edasi, edasi piki kallast.

Pöördun jälle männikusse. Siin pole nii mugav sõita kui järvel, sest lumi on hulga sügavam, maapind ebauhtlasem.

Libisen edasi, vaadeldes imetlusega lumega koormatud mände, ümisedes vahelduseks mingit viisi. Siis — hurraa! — leian mäe! — Oo, mitte ainult mäe, vaid terve mäestiku! — Nüüd alles algab sõit! — Koperdan kuidagi üles esimesest — ma nimelt ei või uhkustada mäest üles ronimise oskusega. Ent kuidagi see ikka läheb; siis seisan tipus ja vahin värinaga alla. Sõitma pean, sest tahan, aga julgust pole liiga palju. Siiski — üks, kaks, kolm! — Önn kaasa! — — Olen õnnelikult all! — Algus on hää; proovime veelkord.

Ja ma libisen innukalt äsjaavastatud paradiisis. Kukun muidugi ka, ent see mind palju ei kohuta; sellega olen harjunud! — Lõpuks, kui too mägi enam ei näi kohutavana, kui tast õnnelikult allasaamist ei pea enam „kunstiks“, hülgan ta ja siirdun mõnele teisele, enam erutavale.

Nii „töötan“ tükk aega, aegajalt puhates. Ühele eriliselt kõrgele, ent mitte järsule mäele jõudnud, märkan peagu hämmastusega, kui kohutavalt madalale päike laskunud ja kui palju pimedamaks on jäänud ümbrus. Stop! — Nüüd peab varsti pöörduma, on ju koduni kaunis hulgake kilomeetreid.

Ent mäest, kus asun, siiski ei suuda hoiduda sõitmast — selle kõrgus ja sõidu hädaoht tõmbavad.

Niisiis lähen. Vahva sõit on! — Ent korraga! — Kur —, mis see's oli! — Laman lumes, ei — augus, täis lund! — Sellist „lumist“ kukkumist pole enne olnud: väevalt suudan end eraldada lumest. Tõusen siiski kuidagi ja hakkan otsima oma varandust. Leian kepid, ühe suusa, ent teine on — poolevõrra lühem! — Ei suuda alul midagi mõeldagi. Vaatan üksisilmi käesolevale suusapooele, siis lausun poolkõvasti:

„Mis nüüd siis saab?!“

Siis otsin värisevi käsi teisegi poole õnnetust suusast. Tunnen, et mul on korraka külm. — Juhmina püüan siduda mõlemaid pooli endiseks tervikuks, ent veendunud selle võimatuses, võtan masendunult oma varanduse selga ja hakkan minema kodu poole nii kiiresti kui võimalik. Enne vaid heidan poolvihase pilgu äsja nii õnnetult vallutatud mäele.

— Raske on sumada läbi lume, evimata mingit rada ja — suuski, millega sõita. — Teen proovi, saada edasi ühel suusal, ent leian, et see võtab enam aega ja on peagu väsitavamgi kui jalgsi käimine. Halva eelaimega vaatan madaldunud päikest; — kümme kilomeetrit! — Mis viga oleks, kui saaks kasutada suuski.

Endine ülev meelolu on läinud, püüan teda küll paar korda meelitada tagasi, ent asjata: see sumamine, sellega võib leppida, aga teadmine, et kaenlas on katkine suusk!

Taevas hakkavad paistma tähed, alul kahvatuina, siis ikka heledamaks muutudes, kuna taevas ise tumeneb.

Ei söanda minna läbi metsa, mugavam on lagendik, sest pole nii rõhuvalt pime.

Ebamääraselt on aimu kodu asukohast, siiski, eksimist ma ei karda, kui vaid oleks päikest või — suuski!

Õnneks leian mingi teeraja, millel käimine muidugi palju hõlpsam. — Mu armsaim tähekuju Orion on juba saanud nähtavaks; särab madalal horisondil külmana, kaugena.

Ohkan, võtan suusakandami teise kätte, siis vallatuna äkilisest impulsist hakkan vilistama midagi õige lõbusat, ent jätan selle varsti. Olen väsinud.

Mu teerada avardub maanteele. See on teine hää leituis.

Kõmbin noruspäi seda mööda edasi, siis tüki aja pärast leian, et olen tõesti kohutavalt väsinud ja unine!

Kes pagan mind käskis end nii väsitada neil mägedel!

Seisan hetke; siis asetan oma varanduse teeäärsesse lumme ja heidan ise ka sinna!

Tean, et ei tohiks seda teha, ent mind on vallanud selline tahtejõuetus ja rammestus, et mõtlematult alistun väsimuse kutsel. Kaotan teadvuse...

„Preili, milleks magate siin!?“ kuulen järsku kedagi küsivat. Avan hetkeks silmad, ent tahtejõuetuna sulen nad jälle. Ent mind ei jäeta rahule. Keegi raputab mind peagu vihaselt ja tõstab siis üles. „Ärgake ometi!“ Seekord ärkangi. „On teil külm?“ Noogutan värisedes. „Veidi kauemaks jäänud, te oleksite külmanudki siia!“ lausub järsult mu kaaslane. Siis pooleldi kannab mu rekke. „Aga suusad!“ Ta naeratab: „Aga teie!“ — Ent siiski toob nad.

„Teil on külm! — Ärge jääge jälle magama!“ — Ta raputab mind, siis mässib üleni mingisse paksu tekki.

„Kus elate?“ küsib siis.

Ent ma ei vasta, vahtides teda vaid poolteadvusetu pilguga.

„Kus te elate?“ ta kordab valjemini, rõhuga. Näitan ebamääraselt kuhugi.

„Mis tänaval?“

„Kase“ —

Ta hetk mõtleb, siis hakkame sõitma.

„Jumalapärast ärge jääge tukkuma!“

Jälle üks raputus.

Siis ta hakkab mulle rääkima millestki, ent mul on tõesti nii vähe tahtejõudu kuulamiseks, et peagu midagi ei taipa.

Kuulen vaid üksikuid lauseid: „...mõtlesin, kindlasti keegi purjus mees, tuln siiski vaatama. Tüdrukut küll poleks lootnud leida!...“ Ebamääraselt tajun ta tumedaid silmi, pooleldi näeratavaid, pooleldi murelikke. —

— Kui oleksin jäänud kauemaks sinna magama, mõneks minutikski veel —, värisen selle mõtte juures.

„Siin on Kase tänav!“ Vaadake nüüd hoolega, kus on teie maja!“

Ma leiangi ta. Olen nüüd peagu toibunud, ainult kohutavalt väsinud.

Mu kaaslane talutab mu tuppä. Ebamääraselt tajun valgust ja ümberolijate ehmunud nägusid...

Seikleja.

Suvepuhkus Prantsusmaal.

Prantsusmaal, mõni kilomeeter eemal Heyri linnast, Vahe-mere kaldal asetseb maakoht, mida nimetatakse „la Pinède de la Plage d'Hyères (Heyri ranna männik). Sinna, ühte täiesti moodsesse asutisse, mis on ehitatud keset männimetsa, kogunevad kogu aasta jooksul sajad prantsuse lapsed Elsassi ja Lotringeni maakonnist, et kasutada tervistkosutavat mere- ja päikeserohket kliimat. Juhatajad ja kogenud halastajaõed valvavad hoolsasti nende hoolde usldatud laste tervist ja arenemist.

Elsassi komitee, kes on selle maaala ja asutise omanik, on häätahtlikult nõus võimaldama Tallinna Prantsuse Lütseumi õpilasile (kuni 16 aasta vanuseni) veeta Pinède's juuni kuu väga soodsete tingimustega.

Pansion maksab igale õpilasele päevas à 2 kr. 50 s. Kuus seega 75 kr.

Sõit prantsuse raudteel edasi-tagasi Strassbourg—Pinède 25 kr.

Sõit Tallinnast Strassbourgi ja tagasi umbes 140 kr. (hind võib muutuda oleneades õpilaste arvust ja reisi tingimustest).

Seega reis, mis kestab ligi 5 nädalat ja mis võimaldab veeta ligi kuu aega mere ääres prantsuse laste keskel, läheb maksma ligikaudu 240 kr.

Eesti õpilasile antakse sääl ka prantsuse keele tunde, ja üks Prantsuse Lütseumi õpetajaist saadab õpilasi teel sinna.

Juhtumil, kui õpilaste arv ei ulatu 30-ni, suureneb pansioni hind päevas 25 sendi võrra, seega maksaks pansion kuus 75 kr. asemel 82,50 kr.

Elsassi komitee tahab ligikaudset õpilaste arvu teada saada juba aprilli kuu kestel. Seepärast palutakse sõita tahtvaid õpilasi oma nimed üles anda niipea, kui võimalik (hiljem on võimalus mõjuvatel põhjustel ka kustutada oma nimi nimekirjast).

Täiendavate seletuste saamiseks palutakse pöörduda Prantsuse Lütseumi inspektrissi prl. Brenot poole.

N. B. Õpilasi võetakse Pinède'i ainult siis, kui nad on esitanud arstitunnistuse, mis tõendab, et nad pole tiisikushaiged.

Uuest koolimajast.

Juba aastaid on kaalutud küsimust, kuidas saaks ehitada lütseumile oma maja. Möödunud aasta alguses määrati eesti ja prantsuse valitsuste poolt selleks suurem rahasumma. Alguses oli lootust, et saab ehitada koolimaja Falkpargi aeda, kuid tekkinud takistuste tõttu osutus see võimatuks. Pikema otsimise järele peatuti lõpuks krundil, mis asub Tõnismäe ja Roosikrantsi tänavate vahel. Tallinna linnavalitsus ja vabariigi valitsus ostsidki selle krundi lütseumile. See koht asub peagu Tallinna südames, ja ometi on see täiesti vaikne ja rahulik, kuhu vaevaltkuuldava mürana tungivad südalinn'a hääled. Praegu on sääl alles poolmetsik õunapuu-aed; loodetavasti näeme aga sinna juba varsti kerkivat uut kolme- või neljakordset koolimaja, mis kahtlemata saab olema avaram ja parem kui praegune.